

วว.วิจัยปลูกไม้ดอกไม้ประดับลด PM2.5 มุ่งสร้างโมเดลลดการเผาในพื้นที่เกษตร สร้างรายได้ใหม่ให้เกษตรกรกรรเชียงราย-พะเยา

“มลภาวะจากฝุ่น PM2.5” โดยมากจะเกิดในช่วงฤดูหนาวที่อากาศนิ่ง และแห้ง ส่งผลให้ฝุ่นไม่ลอยขึ้นที่สูง หากมีฝุ่น PM2.5 ในอากาศปริมาณสูงมาก จะมีลักษณะคล้ายกับมีหมอกควัน โดยฝุ่น PM2.5 สามารถแพร่กระจายเข้าสู่ระบบทางเดินหายใจ และซึมเข้าสู่กระแสเลือด นอกจากนี้ตัวฝุ่นเองยังเป็นพาหะนำสารมลพิษอื่นๆ เข้าสู่ร่างกายด้วย เช่น โลหะหนัก สารก่อมะเร็ง เป็นต้น ซึ่งทุกภาคส่วนในสังคมไทยได้ให้ความสำคัญในการหาแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหานี้ในระยะยาว

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก สำนักงานการวิจัย

แห่งชาติ (วช.) ในการดำเนินโครงการ “การปลูกเลี้ยงไม้ดอกไม้ประดับเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและลดมลภาวะฝุ่น PM2.5” พร้อมบูรณาการ “มุ่งเป้าอนาคตประเทศไทยเพื่ออากาศสะอาด น้ำมั่นคง” ร่วมกันขับเคลื่อนเป้าหมายสำคัญตามยุทธศาสตร์วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ประเทศไทยปลอดภัยจาก PM2.5 และน้ำมั่นคง ไม่ท่วม ไม่แล้ง โดยมุ่งเน้นพื้นที่ดำเนินงานในจังหวัดเชียงรายและพะเยา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ประสบปัญหาคุณภาพอากาศจากค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5 เกินมาตรฐาน และมีจำนวนจุดความร้อน (Hotspot) สูงในช่วงฤดูแล้ง

ผศ.ดร.วิรัช อาจหาญ ผู้ว่าการ วว. กล่าวว่า โครงการนี้มีวัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร อาทิ ตอฟาง และตอข้าวโพด รวมทั้งเศษพืชอื่นๆ ซึ่งเดิมมักถูกกำจัดด้วยวิธีการเผา โดยการดำเนินงานมุ่งเปลี่ยนกระบวนการเผาเป็นการย่อยสลายและหมัก เพื่อนำมาใช้เป็นวัสดุปลูกและปรับปรุงดินสำหรับการปลูกเลี้ยงไม้ดอกไม้ประดับ ลดปริมาณการเผาไหม้ในพื้นที่เกษตรกรรม อันเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหามลพิษทางอากาศในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

โดย วว. บูรณาการดำเนินงานกับภาคีเครือข่ายภาครัฐ เอกชน และชุมชนในพื้นที่ ผ่านการถ่ายทอดนวัตกรรมพร้อมใช้เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดรายได้และการใช้งานเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษ PM2.5 ให้เป็นไปอย่างยั่งยืนและลดการเกิดผลกระทบในวงกว้าง พร้อมมุ่งพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สามารถใช้งานได้จริง เพื่อช่วยลดปัญหามลพิษทางอากาศในภาคเหนือได้อย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งเสริมสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนและเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชนในระยะยาว

ลดการเผา-พัฒนาพื้นที่เกษตร นอกจากการลดมลภาวะจากการเผาแล้ว โครงการนี้ยังมุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่เกษตรและชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตร ให้สามารถปลูกเลี้ยงไม้ดอกไม้ประดับเพื่อสร้างรายได้เสริม โดยเฉพาะพืชที่ใช้น้ำในการเพาะปลูกน้อยและสามารถออกดอกในช่วงฤดูหนาวถึงต้นฤดูร้อน เช่น ดอกเก็กฮวย กระเจียวแดง คาโมมายล์ และอัญชัน เป็นต้น โดยดอกไม้ที่ปลูกนั้นยังสามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อบแห้ง เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม เพิ่ม

มูลค่าและสร้างช่องทางตลาดใหม่ให้กับเกษตรกร วิชาพืชชุมชน และผู้ประกอบการท้องถิ่น

นอกจากนั้นการดำเนินงานภายใต้โครงการยังเป็นการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชน สร้างสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่อาศัย และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในพื้นที่เป้าหมาย อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งในมิติสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม

นับเป็นอีกก้าวสำคัญของ วว. ในการบูรณาการองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของพี่น้องประชาชน พร้อมทั้งร่วมขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM2.5 อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

สร้างโมเดลลดการเผาในพื้นที่เกษตร-สร้างรายได้ใหม่ ทีมนักวิจัย วว. นำโดย ดร.อนันต์ พิริยะภัทรกิจ นักวิจัยอาวุโส ศูนย์เชี่ยวชาญนวัตกรรมเกษตรสร้างสรรค์ พร้อมภาคีเครือข่ายพันธมิตรร่วมขับเคลื่อนโครงการ “การปลูกเลี้ยงไม้ดอกไม้ประดับเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและลดมลภาวะฝุ่น PM2.5” เดินหน้าสร้างโมเดลลดการเผาในพื้นที่เกษตร พร้อมสร้างรายได้ใหม่ให้พี่น้องเกษตรกรในจังหวัดเชียงรายและพะเยา ผ่านการดำเนินกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม ซึ่งได้รับความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดเครือข่ายที่เข้มแข็งในการร่วมขับเคลื่อนโครงการ ดังนี้

การสนับสนุนให้ปลูกไม้ตัดดอก เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2568 ทีมนักวิจัย วว. ลงพื้นที่จังหวัดพะเยา (อำเภอเมืองพะเยา และอำเภอบึง) มีเกษตรกรสมัครเข้าร่วมโครงการกว่า 15 ราย โดยได้รับการสนับสนุนให้ปลูกไม้ตัดดอก เช่น หลิน

หางกระต่าย มากาเร็ด ดอกกระดาด คัตเตอร์ เบญจมาศ และแกลดิโอลัส รวมถึงไม้ดอกเพื่อการแปรรูป เช่น แก้วขย กระเจี๊ยบแดง คาโมมายล์ และอัญชัน ซึ่งสามารถแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อบแห้งเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มได้นอกจากนี้ยังมีการใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น ฟางข้าว ชังข้าวโพด และขาน้อย มาพัฒนาเป็นวัสดุปรับปรุงดินและวัสดุคลุมดิน สำหรับการปลูกเลี้ยงไม้ดอกไม้ประดับ ก่อให้เกิดรายได้ที่มั่นคงกว่า 35,000 บาท/ราย

การจัดอบรมในหัวข้อ “การปลูกเลี้ยงไม้ดอกไม้ประดับเพื่อป้องกันฝุ่น PM2.5” ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ดำเนินงานครอบคลุม 11 อำเภอ มีผู้สมัครเข้าร่วมกิจกรรม 74 ราย และได้รับความร่วมมือจากศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ลำปาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสมาชิกเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) ในการประสานงานกับเกษตรกร โดยมีการบรรยายจากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในประเด็นสำคัญ อาทิ การปลูกเลี้ยงและการขยายพันธุ์ไม้ดอกหอมระดับชุมชน การปลูกเลี้ยงไม้ตัดดอกเสริมอาชีพให้กับเกษตรกร การใช้ประโยชน์จากไม้ดอกไม้ประดับในงานภูมิทัศน์เพื่อป้องกันฝุ่น PM2.5 และนวัตกรรมเครื่องแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชน ก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในการปลูกเลี้ยงไม้ดอกไม้ประดับ และสร้างรายได้ให้กับชุมชนที่มั่นคงกว่า 10,000 บาท/ครัวเรือน

ทั้งนี้องค์ความรู้จากการส่งเสริมการปลูกไม้ดอกและการพัฒนาผลิตภัณฑ์

แปรรูป ซึ่ง วว. วช. และภาคีเครือข่ายได้บูรณาการดำเนินงานร่วมกันนั้น ไม่เพียงแต่ช่วยสร้างรายได้และยกระดับภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแล้ว ยังเป็นแนวทางสำคัญในการลดการเผาไหม้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในพื้นที่เกษตรกรรมมากกว่า 100 ไร่ ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของปัญหาฝุ่น PM2.5 ในภาคเหนือ และมีเป้าหมายให้สามารถขยายผลสู่พื้นที่อื่นๆ ต่อไปในอนาคต

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าการดำเนินโครงการ “การปลูกเลี้ยงไม้ดอกไม้ประดับเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและลดมลภาวะฝุ่น PM2.5” เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการนำโจทย์ของพื้นที่ที่ประสบปัญหามาสู่การแก้ไข พร้อมเกิดเป็นโมเดลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม สามารถใช้ประโยชน์ได้ครอบคลุมทุกมิติในภารกิจของ วว. และ วช. ซึ่งได้รับมอบหมายในการนำองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืน